

Overblik over stoffer

I slutningen af 1970'erne erkendte man i EU, at der manglede et overblik over de kemiske stoffer, der blev anvendt. Derfor blev der på europæisk plan udarbejdet en liste over stoffer, som af den kemiske industri var blevet markedsført i perioden 1971-81. I alt omfatter denne liste godt 100.000 såkaldt »eksisterende« stoffer. Samtidig blev der indført en regel om, at »nye stoffer« skal undersøges og anmeldes til myndighederne, inden de må markedsføres. Siden 1981 er der på europæisk plan anmeldt ca. 2.000 stoffer, som gennemgående er stoffer, der anvendes i små mængder. De kemiske stoffer, der i dag anvendes i størst mængder findes blandt de 100.000 stoffer. Det er dog langt fra alle de 100.000 stoffer, der markedsføres i store mængder – eller overhovedet anvendes. Det er Miljøstyrelsens skøn, at der i Danmark i alt markedsføres ca. 20.000 kemiske stoffer.

EU-risikovurdering

I erkendelse af, at myndighedernes viden om de stoffer, der anvendes i størst mængder, ofte er mangelfuld, har EU igangsat det såkaldte risikovurderingsprogram med henblik på at vurdere de eksisterende stoffer. Programmet pålægger den kemiske industri at levere data om de stoffer, der skal vurderes. I første omgang er man gået i gang med at vurdere særligt prioriterede stoffer blandt de ca. 2.700 kemiske stoffer, som årligt markedsføres i mængder over 1.000 tons pr. producent pr. år. En risikovurdering skal munde ud i en fælles vurdering af, om der er behov for en risikobegrænsende indsats, fastsættelse af kvalitetskriterier m.v. Endnu er ingen af de stoffer, der er under vurdering, nået igennem hele processen.

Anvendelses-begrænsning

På udvalgte områder omfatter den nuværende kemikalieindsats desuden begrænsninger i adgangen til at bruge bestemte stoffer, bl.a. helt eller delvis forbud. Den hidtidige indsats har koncentreret sig om tungmetaller bl.a. cadmium og kviksølv, hvor det siden begyndelsen af 80'erne er lykkedes at reducere forbruget med mere end 50 %, ozonlagnedbrydende stoffer, hvor forbruget i Danmark er faldet med 98% over 10 år samt visse organiske forbindelser, f.eks. PCP. De nuværende anvendelsesbegrænsninger bygger dels på en ren dansk regulering, dels på fælles EU-regulering.

Udover begrænsning ved forbud anvendes en række andre styringsmidler. Som eksempler kan nævnes, afgift på nogle klorerede opløsningsmidler samt frivillige aftaler vedrørende nonylphenolethoxylater i rengøringsmidler. Andre relevante styringsmidler er miljømærkning af produkter, hvor kriterierne stiller krav til, at der ikke må anvendes visse kemiske stoffer, samt tilskudsordningen for renere teknologi, hvor substitution til mindre miljøbelastende stoffer fremmes gennem støtte.

Biociddirektivet

Endelig skal det bemærkes, at et forslag til EU-direktiv om biocider ventes at blive vedtaget i 1997 eller 1998. Direktivet indebærer krav om forudgående godkendelse af biocidprodukter inden de markedsføres. Med direktivet introduceres alternativvurderinger af aktivstoffer, d.v.s. at problematiske stoffer kan nægtes godkendelse, hvis der findes et andet stof, der er betydeligt mindre farligt og som skønnes at have samme virkning uden at have væsentlige økonomiske eller praktiske ulemper for brugeren.

4. FREMTIDIGE INITIATIVER

Behov for både national indsats og internationalt samarbejde

Kemiske stoffer bevæger sig frit over grænserne – både som varer og forurening. Derfor er det nødvendigt med såvel en national som en international tilgang til problemet. De hidtidige resultater i relation til vurdering og klassificering af ca. 5.000 enkeltstoffer ville ikke have været mulige uden et omfattende internationalt samarbejde både i EU og i OECD-regi. På risikovurderingsområdet har det internationale samarbejde indtil nu vist sig mindre succesfyldt, men det ændrer ikke ved, at en opgave af det omfang, som EU-landene har stillet sig selv i relation til vurdering af eksisterende kemiske stoffer, hverken økonomisk eller mandskabsmæssigt vil kunne løftes af et enkelt medlemsland.

Danmarks medlemskab af EU lægger naturligvis begrænsninger på mulighederne for ensidig dansk regulering af kemikalier. Dette skal dog ikke afholde Danmark fra på udvalgte og velbegrundede områder at tage selvstændige initiativer, dels fordi der kan foreligge særlige danske problemer, dels fordi et dansk initiativ